

| Araştırma Makalesi / Research Article |

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Yeni Lisans Programında Eski Türk Edebiyatı Derslerinin Yeterlilik ve Sınırlılıkları¹

Turkish Language And Literature Teaching Qualifications And Limitations of Old Turkish Literature Course in New Curriculum

İlyas Yazar², Esra Beyhan³

Anahtar Kelimeler

eski Türk edebiyatı programı
Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği
2018 lisans programı öğretmen yetiştirme

Keywords

old Turkish literature program
Turkish language and literature teaching
2018 undergraduate program
teacher training

Başvuru Tarihi/Received

14.11.2019

Kabul Tarihi /Accepted

08.02.2020

Öz

Küresel uygarlık mirasına en çok katkıda bulunan milletler, yeni gelişmelere kendilerini en iyi şekilde entegre edebilenlerdir. Türk eğitim sistemi de toplumun yetişmiş bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamak, gelişmelere ayak uydurabilmek ve uygarlığa azami katkıda bulunabilmek için önlemler almakta, yeni uygulamalara başvurmaktadır. Bu bağlamda öğretmen yetiştirme alanında YÖK tarafın-dan köklü bir düzenlemeye gidilerek Eğitim Fakültelerinin programları tamamen değiştirilmiş ve 2018-2019 öğretim yılından itibaren kademeli bir şekilde uygulamaya konulmuş, öğretmen yetiştirme sürecinde öğretim planları noktasında önemli ölçüde değişikliğe gidilmiştir. Yapılan değişikliklerden Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği lisans programı da etkilenmiştir. Eski Türk Edebiyatı ve öğretimine yönelik derslerin yeni programdaki durumuna bakıldığında, belirgin sınırlamalara gidildiği görülmektedir. Bu değişiklikler sonucunda ortaya çıkan yeterlilik ve sınırlılıkların belirlenmesi çalışmamızın başlıca amacıdır. Bu kapsamda 2006 - 2012 öğretim planlarıyla 2018 yılında YÖK tarafından hazırlanan Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği lisans programı öğretim planları incelenerek programlarda yer alan Eski Türk Edebiyatı ders içerikleri mukayese edilmiş, aynı zamanda değişiklikten birinci derecede etkilenen öğrencilere anket uygulanarak betimsel tarama yapılmıştır. Çalışmada toplanan veriler doküman analizi ve betimsel tarama aracılığıyla çözümlenmiştir.

Abstract

The nations that contribute the most to the legacy of global civilization are those who can best integrate themselves and their education systems into new developments. The Turkish education system takes measures to meet the needs of the educated individuals of the society, to keep up with the developments and to contribute to the civilization to the maximum and to apply new practices. In this context, a radical arrangement was made by YÖK in the field of teacher training. In this context, the curriculums of the Faculties of Education were completely changed and started to be implemented gradually starting from the 2018-2019 academic year. Thus, a significant change has been made in the process of teacher training. Turkish Language and Literature Teaching undergraduate program has also been significantly influenced by these changes. Old Turkish Literature courses, also called Divan literature and classical Turkish literature, are limited in the new curriculum. The main purpose of our study is to determine the qualifications and limitations that result from these changes. In this context, the undergraduate program of Turkish Language and Literature Teaching was examined in the 2006 - 2012 curriculum and the 2018 curriculum accepted by YÖK. The content of Old Turkish Literature courses in these programs were compared. In addition, a descriptive survey was applied to Turkish language and literature students. The data collected in the study were analyzed by means of document analysis and descriptive scanning.

¹ Bu çalışma 2-4 Mayıs 2019 tarihleri arasında İzmir Buca'da gerçekleştirilen I. Uluslararası Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji (UBEST) Sempozyumunda sunulan sözlü bildirdiden üretilmiştir.

² Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, Buca, İzmir, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0000-0002-6784-289X>

³ Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Araştırma Görevlisi, Buca, İzmir, TÜRKİYE; <https://orcid.org/0000-0002-5910-1688>

Extended Abstract

Introduction

There are three basic elements of education: students, teachers and programs. The efficiency, quality and effectiveness of the education system depends on the progress and operation of these three elements in harmony with the determined objectives. Considering the importance of education for the future of a country, it will be understood how important the quality of the teacher is, which is a vital part of the system. This has forced countries to develop various policies and practices to establish and employ a qualified teacher training system. In this respect, when the history of Turkish education is examined in terms of modern teacher training, it will be seen that it has a rich experience dating back to 1848. The search for qualified teachers to date with various trials continues to be one of the main problems of the Turkish education system. In order to solve these problems, it is known that the educational programs of the faculties, whose primary duty is to train teachers, were changed in 1997, 2006, 2009 and 2018 and implemented. With the curriculum changes applied in the faculties of education, it is aimed to train prospective teachers in accordance with constructivist teaching approach. In order to realize these objectives, a number of regulations, innovations and practices are included in the curriculum by considering social needs. The first change was made in 1997 in the curricula of the faculties of education aiming to train qualified and equipped teachers in accordance with the constructivist approach. This program underwent minor renovations in 2006 but continued until 2018. As of the 2018-2019 academic year, all programs in the faculties of education were re-prepared by the Higher Education Council and put into practice gradually. With the renewed programs, non-conformances in courses, weekly course hours and course credits have been eliminated, the demands of the Ministry of National Education for basic education and secondary education processes have been taken into consideration and the process related to teaching practice courses has been rearranged within the scope of faculty-school cooperation. Our study is based on the evaluation of the 2018 program changes in the Turkish Language and Literature Education and in the Old Turkish Literature course by considering the needs and problems of Turkish Language and Literature teacher and prospective teachers. The situation of the Old Turkish Literature course and the related courses in the previous and new curriculums (such as the number, content, periods, impact and credits) of the course was also supported by the numerical data.

Purpose of the Study

Turkish Language and Literature Education Department, depending on the changes made in the curriculum of the Old Turkish Literature courses were tried to put forward the situation. The deficiencies and limitations that may arise in the provision of field competencies of these courses against the limitations of the new program are compared with the previous program competencies and supported by the quantitative data in the questionnaire applied to teacher and prospective teachers.

Method

Our study is a qualitative study supported by quantitative data. Document analysis and descriptive analysis were used. There are two main sections of our study. The first one is to determine the qualifications and limitations of Turkish Language and Literature in general and Old Turkish Literature in comparison with the previous curriculum. The second is a questionnaire that we have developed and interpreted and supported according to the results. For this purpose, a questionnaire consisting of 21 questions about the new teaching plan, open-ended, multiple choice, yes-no option and multiple choices can be used. The questionnaire was applied to prospective Turkish Language and Literature teacher candidates and graduates. The questionnaire was prepared through Google form and it was provided to log in with Google account to prevent duplicate entries. 272 people participated in our survey. According to the data collected, 8% of our study group is from 1st grade students; 48% of the 2, 3 and 4 class and waiting students; 44% are graduates. 81% of the participants consisted of students who had taken at least one semester of Old Turkish Literature. About 40% of the participants who took Old Turkish Literature course stated that they took 7-8 semesters.

Findings and Discussion

The main problem that arises with the renewal of undergraduate programs is the restrictive approach of YÖK towards the field education of teacher programs. Although the faculties of education vary, pre-2018 education programs in general, the Turkish Language and Literature Education, the variety of courses for the field of education and teaching and credit limits are more and more diverse than the new program introduced, 2018 education program with vocational knowledge courses and general It is seen that cultural courses limit the diversity and credit allocated to field education. In the 2018 curriculum, 32% of the courses consist of Vocational Knowledge, 17% of General Culture and 51% of Field Education, in contrast to the field education and teaching and pedagogical courses of the previous program. When Turkish Language and Literature Education is compared with the credit and course hours of the 2018 curriculum, it is seen that 182 credits and 194 hours were included in the curriculum before 2018, whereas the renewed program included 156 credits and 163 hours.

Conclusion and Recommendations

In the light of these evaluations, the Turkish Language and Literature Education program, which was renewed in 2018, contains aspects that need to be reassessed and evaluated in terms of content, diversity, credit and course hours of Old Turkish Literature

courses. In order to make the program students more qualified and equipped in the possible arrangements to be made for this purpose, the results and suggestions are presented below:

- The fact that the curriculum changes are limited to the faculties of education triggers other problems within the education system.
- Increasing the quality and quantity of field courses should be seen as both a necessity and a necessity in order to ensure the field competence in prospective teachers.
- When we look at the course of Old Turkish Literature, it is seen that there are serious restrictions on course hours, number of courses and credits. It is necessary to increase the quality and quantity of these courses in order to ensure the prospective teachers' qualifications in the field of Old Turkish Literature.
- The quality and quantity of Ottoman Turkish and Literary Knowledge and Theories courses, which reinforce Old Turkish Literature courses, should be increased.

GİRİŞ

Eğitimin öğrenci, öğretmen ve programdan oluşan üç temel ögesi bulunmaktadır. Eğitim sisteminin verimliliği, kalitesi ve etkililiği bu üç öğenin belirlenen hedefler doğrultusunda uyum içerisinde ilerlemesine ve çalışmasına bağlıdır. Eğitimin bir ülkenin geleceği için önemi düşünüldüğünde sistemin hayati bir parçası olan öğretmenin niteliğinin de ne derece önemli olduğu anlaşılacaktır. Bu durum da ülkeleri, nitelikli bir öğretmen yetiştirme sistemi kurmaya ve istihdam etmeye yönelik çeşitli politika ve uygulamalar geliştirmek zorunda bırakmıştır. Bu bakımdan Türk eğitim tarihinin, modern anlamda öğretmen yetiştirme açısından incelendiğinde, 1848'e kadar uzanan zengin bir tecrübeye sahip olduğu görülecektir. Çeşitli denemelerle günümüze kadar süregelen nitelikli öğretmen yetiştirme arayışları, hâlâ Türk eğitim sisteminin temel sorunlarından biri olarak varlığını sürdürmektedir. Bu sorunları çözüme kavuşturmak için asli görevi öğretmen yetiştirmek olan eğitim fakültelerinin öğretim programlarında 1997, 2006, 2009 ve 2018 yıllarında değişiklikler yapılarak uygulamaya geçildiği bilinmektedir. Eğitim fakültelerinde uygulanan müfredat değişimleriyle öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğretim yaklaşımına uygun, alan bilgisi ve pedagojik formasyonu yüksek, nitelikli ve donanımlı, öğrenci merkezli düşünebilen, öğrenme ve öğretme sürecinde gerektiği şekilde rehberlik edebilen öğretmenlerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla da periyodik olarak, çağın gerekleri ve toplumsal ihtiyaçlar gözetilerek öğretim programlarında bir takım düzenlemeler, yenilikler ve uygulamalara yer verilmektedir.

Eğitim fakültelerinin yapılandırmacı öğretim yaklaşımına uygun, nitelikli ve donanımlı öğretmen yetiştirmeye yönelik öğretim programlarında ilk değişim 1997 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu program 2006 yılında küçük çaplı tadilatlarla uğramışsa da 2018 yılına kadar devam etmiştir. 2018-2019 öğretim yılından itibaren YÖK tarafından eğitim fakültelerindeki tüm programlar yeniden hazırlanmış ve kademeli olarak uygulamaya konulmuştur.

2018-2019 öğretim yılında yenilenen öğretmen yetiştirme lisans programlarındaki değişiklik gerekçelerinin arasında geçmişten bugüne uzanan değişimlere atıf yapıldığı, 1997, 2006 ve 2009 program değişikliklerinin daha çok ilköğretim programları üzerinde yoğunlaştığı ve ortaöğretimde de değişime ihtiyaç bulunduğu saptamalarına yer verilmiştir (YÖK, 2018:12).

Yenilenen programlarla birlikte derslerin AKTS durumları, haftalık ders saatleri ve ders kredilerindeki uyumsuzluklar giderilmiş, Milli Eğitim Bakanlığı'nın temel eğitim ve ortaöğretim süreçlerine yönelik talepleri dikkate alınmış, fakülte-okul işbirliği kapsamında öğretmenlik uygulaması dersleriyle ilgili süreç yeniden düzenlenmiş olup öğretmenlik mesleğinin pedagojik ve alan yeterlikleri de dikkate alınarak güncellemeler yapılmıştır.

Türk Eğitim sistemiyle ilgili çalışmalar sadece öğretim programları üzerinden eğitim fakülteleri odağında yürütülen bir çalışma değildir. Eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme konusunda 2014-2018 dönemini kapsayan 10. Kalkınma Planı, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2015-2019 Stratejik Eylem Planı, Türkiye Yükseköğretim Yeterlikler Çerçevesi, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Bilimleri Alan Yeterlikleri gibi bir takım çalışmaların yansımaları olarak yükseköğretimde de eğitim fakültelerinin başta öğretim programları olmak üzere bazı düzenlemelere yer verilmiştir.

Avrupa yükseköğretim alanında Bologna uyum süreci kapsamında, kalite ve akreditasyon çalışmaları, dünyada ve Türkiye'de aynı alanda eğitim veren lisans programları için çekirdek programlar oluşturmaya dönük çalışmalarla yürütülmektedir. Bu yönüyle de eğitim fakültelerinin lisans programlarının güncellenmesine ve ortak çekirdek programlar oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bologna süreci kapsamında müfredatta en az %25 oranında seçmeli derslere yer verilmesi gereklidir. Her ne kadar öğretmen yetiştirme programlarında seçmeli dersler yer alsın da, fakültelerde pek çok farklı seçmeli ders açıldığı görülmektedir. Bu bağlamda yeni güncelleme çalışmalarında seçmeli derslerle ilgili seçmeli ders havuzlarının oluşturulması da ayrı bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Gerek yükseköğretim alanında gerekse eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme alanında, giderek etik, moral, ahlaki, kültürel konuların önem kazandığı ve bu konularla ilgili sorunların önemli ölçüde arttığı bir süreçte öğretmen adaylarının, alanıyla ilgili mesleki bilgi ve beceriler yönünden yeterli bir donanıma sahip olmaları yanında sosyal, kültürel, moral, entelektüel yönlerden donanımlı ve gelişmiş bir kişiliğe sahip olarak yetiştirilmesi, daha insani ve erdemli bir ülkenin ve dünyanın inşasında aktif rol alacak ahlaki ve kültürel liderler olarak yetiştirilmesi benimsenmektedir (YÖK, 2018:12).

Çalışmamız, söz konusu 2018 program değişikliklerinin Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi genelinde ve Eski Türk Edebiyatı dersi özelinde, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen ve öğretmen adaylarının da ihtiyaç ve sorunlarının gözetilerek değerlendirilmesine dayanmaktadır. Eski Türk Edebiyatı dersi ve bu dersle ilişkili derslerin önceki ve yeni öğretim programlarındaki durumları (ders sayıları, içerikleri, dönemleri, etkisi ve kredisi gibi) üzerinde durulmuş, ortaya çıkan bulgular sayısal verilerle de desteklenmiştir.

Çalışmanın Amacı

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı öğretim programında yapılan değişikliklere bağlı olarak Eski Türk Edebiyatı derslerinin durumunun, yeni programda yapılan kısıtlamalar karşısında bu derslerin alan yeterliliğinin sağlanmasında ortaya çıkabilecek eksiklikler ve sınırlılıkların önceki program yeterlilikleriyle mukayeseli biçimde değerlendirilmesi, bu değerlendirmenin, öğretmen ve öğretmen adaylarına uygulanan anketteki nicel verilerle desteklenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmamız, nicel verilerle desteklenmiş nitel bir çalışmadır. Doküman analizi ve betimsel analiz kullanılmıştır. Çalışmamızın iki ana bölümü bulunmaktadır. Bunlardan ilki 2018 öğretim programında Türk Dili ve Edebiyatı geneli, Eski Türk Edebiyatı özelinde yeterlilik ve sınırlılıkların önceki öğretim programıyla mukayese edilerek belirlenmesidir. İkincisi ise elde ettiğimiz bulguların

geliştirdiğimiz bir anket ve bu anketin sonuçlarına göre yorumlanıp desteklenmesidir. Bunun için çalışmamızda YÖK'ün 2018 Öğretim Planı ile, açık uçlu, evet-hayır seçeneekli ve birden fazla şıkkın işaretlenebildiği çoktan seçmeli, toplam 21 sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Anket, hali hazırda öğrenimi devam etmekte olan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adayları ile mezun durumdaki öğretmen ve öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Anket, Google form üzerinden hazırlanmış ve mükerrer girişleri engellemek için Google hesabı ile giriş yapılması sağlanmıştır. Anketimize 272 kişi katılmıştır. Toplanan verilere göre çalışma grubumuzun %8'i 1. sınıf öğrencilerinden; %48'i öğrenimi devam etmekte olan 2, 3 ve 4. sınıf ve beklemeli öğrencilerden; %44'ü de mezunlardan oluşmaktadır. Katılımcıların %81'i daha önce en az bir dönem Eski Türk Edebiyatı dersini almış öğrencilerden oluşmaktadır. Eski Türk Edebiyatı dersini alan katılımcıların ise yaklaşık %40'ı dersi 7-8 dönem aldığını ifade etmiştir. Konusu yeni lisans programlarında Eski Türk Edebiyatı dersinin yeterlilik ve sınırlılıkları olan çalışmamızın en önemli unsurlarından biri şu an yeni öğretim planına göre öğrenim görmekte olan 1. sınıf öğrencileri olsa da konuyu objektif ve mukayeseli biçimde ele alabilmemiz için daha önceki öğretim planına göre Eski Türk Edebiyatı dersi almış olanların da çalışmaya dâhil edilmesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmıştır.

2018 ÖNCESİ ÖĞRETİM PLANLARINDAKİ ESKİ TÜRK EDEBİYATI DERSLERİ VE KAZANIMLARI

Eski Türk Edebiyatı I

İslam öncesi Türk edebiyatının mahiyeti ve bu dönem ürünleri hakkında birikim kazanabilme, edebiyat bilimi, tarihi ve yöntemi hakkında bilgi edinebilme, yazının Türk kültür hayatındaki yerini ve önemini ilk örneklerden hareketle kavrayabilme, İslam kültür ve medeniyetinin Türk kültürüne olan tesirini ilk ortaya çıkışından itibaren kavrayarak Türk edebiyatının ortak İslam edebiyatları içindeki yeri ve önemini açıklayabilme, tasavvufun ortaya çıkışı ve edebiyatla olan ilişkisini kavrayabilme, X-XII. yy. Türk edebiyatının sahalara göre özelliklerini ve şahsiyetlerini değerlendirebilme, edebi metinleri türlerine göre tasnif edebilme.

Eski Türk Edebiyatı II

XIII. yy. Türk edebiyatının sahalara göre gelişimini kavrayabilme ve dönemin ürünlerini tanıyabilme, tasavvufun XIII. yy.daki temsilcilerini, eserlerini ve edebi değerlerini kavrayabilme, Mevlana ve Yunus Emre'yi fikri ve edebi açıdan tanıyabilme ve eserlerini edinilen birikimle inceleyebilme, XIII. yy. Türk edebiyatının sahalara göre özelliklerini ve şahsiyetlerini değerlendirebilme, edebi metinleri türlere göre tasnif edebilme, XIII. yy. Türk edebiyatının manzum ve mensur edebi metinleri okuyup yorumlayabilme, bu erken dönem şairlerini ve eserlerini yakından tanıyarak gelecek yüzyılların daha iyi anlaşılması için kendisini hazırlayabilme ve öğretmen olduğunda, öğrendiklerini aldığı metotla öğrencilerine aktarabilme.

Eski Türk Edebiyatı III

XIV. yy. Türk edebiyatının sahalara göre gelişimini belirleyebilme ve yazılan ürünleri tasnif edebilme, divan edebiyatını hazırlayan sebepleri ve kuruluş sürecinde etkili olan faktörleri kavrayarak bu edebi geleneğin yüzyıl içindeki gelişimini değerlendirebilme, Türklerin divan edebiyatı türleri arasına dâhil ettiği tuyuğ örneklerinin bu asırdaki yoğunluğunu kavrayarak İslam öncesi edebi gelenekle olan bağlantılarını kurabilme, XIV. yy. Türk edebiyatının sahalara göre özelliklerini ve şahsiyetlerini değerlendirebilme, edebi metinleri türlere göre tasnif edebilme, XIV. yy. Türk edebiyatıyla ilgili manzum ve mensur edebi metinleri okuyup yorumlayabilme.

Eski Türk Edebiyatı IV

XV. yy. Türk edebiyatının sahalara göre gelişimini belirleyebilme ve yazılan ürünleri tasnif edebilme, yüzyılın genel görünümünde Türkçenin durumunu ve etkisini edebi sahalara göre kavrayabilme, Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan mevlit geleneğinin oluşumunu hazırlayan edebi eserleri tanıyarak gelenekle ilişkisini kurabilme, mesnevi edebiyatındaki gelişmeleri yüzyıl açısından tasnif edebilme ve tematik olarak değerlendirebilme, XV. yy. Türk edebiyatının sahalara göre özelliklerini ve şahsiyetlerini değerlendirebilme, edebi metinleri türlere göre tasnif edebilme, XV. yy. Türk edebiyatıyla ilgili manzum ve mensur edebi metinleri okuyup yorumlayabilme.

Eski Türk Edebiyatı V

XVI. yy. Türk edebiyatının Orta Asya ve Azeri sahalarındaki gelişmeleri belirleyebilme ve yazılan ürünleri tasnif edebilme, divan edebiyatının klasik bir edebiyata dönüşümünü yüzyıl bazında oluşan ortak estetik değerler açısından dönem ve eser bazında değerlendirebilme, Fuzuli'nin kültürümüzde ve edebi gelenekteki yerini somut biçimde belirleyebilme, XVI. yy. Türk edebiyatının sahalara göre özelliklerini ve şahsiyetlerini değerlendirebilme, edebi metinleri türlere göre tasnif edebilme, XVI. yy. Türk edebiyatıyla ilgili manzum ve mensur edebi metinleri okuyup yorumlayabilme.

Eski Türk Edebiyatı VI

XVI. yy. Türk edebiyatının Anadolu sahasındaki edebi gelişmeleri belirleyebilme ve yazılan ürünleri tasnif edebilme, divan edebiyatının klasik bir edebiyata dönüşümünü yüzyıl bazında oluşan ortak estetik değerler açısından dönem ve eser bazında değerlendirebilme, Türk edebiyatı tarihi açısından dönemin önemli kaynakları arasında yer alan şuara tezkirelerinin ortaya çıkışı, mahiyeti ve önemi konusunda bilgi sahibi olabilme, XVI. yy. Türk edebiyatının Anadolu sahasındaki edebi canlılığı edebi şahsiyetler açısından değerlendirebilme ve türlere göre tasnif edebilme, XVI. yy. Türk edebiyatının Anadolu sahasında yazılmış manzum ve mensur edebi metinlerini okuyup yorumlayabilme.

Eski Türk Edebiyatı VII

XVII. yy. Türk edebiyatı sahalarındaki edebi gelişmeleri belirleyebilme ve yazılan ürünleri tasnif edebilme, Divan edebiyatında bu yüzyılda ortaya çıkan üslup farklılıklarını (klasik, sebk-i hindî, mahallî, hikemî) anlayış bazında oluşan ortak estetik değerler açısından kavrayabilme, XVII. yy. Türk edebiyatının Anadolu sahasındaki edebi canlılığını edebi şahsiyetler açısından değerlendirebilme ve türlere göre tasnif edebilme, XVII. yy. Türk edebiyatının Anadolu sahasında yazılmış manzum ve mensur edebi metinlerini okuyup yorumlayabilme, klasik dönem şairlerini ve eserlerini yakından tanıyıp kendisini hazırlayarak öğretmen olduğunda, öğrendiklerini aldığı metotla öğrencilerine aktarabilme.

Eski Türk Edebiyatı VIII

XVIII ve XIX. yy. Türk edebiyatı sahalarındaki edebi gelişmeleri belirleyebilme ve yazılan ürünleri tasnif edebilme, divan edebiyatındaki üslup farklılıklarını dönem bazında oluşan ortak estetik değerler açısından kavrayabilme, XVIII ve XIX. yy. Türk edebiyatının Anadolu sahasındaki edebi canlılığı edebi şahsiyetler açısından değerlendirebilme ve türlere göre tasnif edebilme, XVIII ve XIX. yy. Türk edebiyatının Anadolu sahasında yazılmış manzum ve mensur edebi metinlerini okuyup yorumlayabilme, yüzyılın edebi geleneğinde Divan edebiyatının son dönemiyle ilgili birikim sahibi olarak oluşacak yeni edebi anlayışlar arasında ilişki kurabilme.

2018 ÖĞRETİM PLANLARINDAKİ ESKİ TÜRK EDEBİYATI DERSLERİ VE İÇERİKLERİ

Eski Türk Edebiyatı I

Anadolu sahası eski Türk edebiyatının erken dönem (13-15.yüzyıllar arası) şairleri Dehhânî, Şeyyad Hamza, Ahmed Fakîh, Ahmedî, Âşık Paşa, Kadı Darîr, Şeyhoğlu, Gülşehrî, Kadı Burhaneddin, Ahmed Dâî, Süleyman Çelebi, Nesîmî, Şeyhî, Avnî, Adlî, Cem Sultan, Şeyhî, Mihrî Hatun, Zeynep Hanım, Yazıcızâdelar, Necâtî, Ahmed Paşa, Tâcizâde Ca'fer Çelebi, Sinan Paşa, Hamdullah Hamdi gibi şairlerin tanıtımı, eserleri ve şiir tahlilleri

Eski Türk Edebiyatı II

16.yüzyıl divan edebiyatı ve genel özellikleri ile 16. yüzyıl şairleri, eserleri ve bibliyografya bilgisi; şiir örnekleri ve metin tahlili.

Eski Türk Edebiyatı III

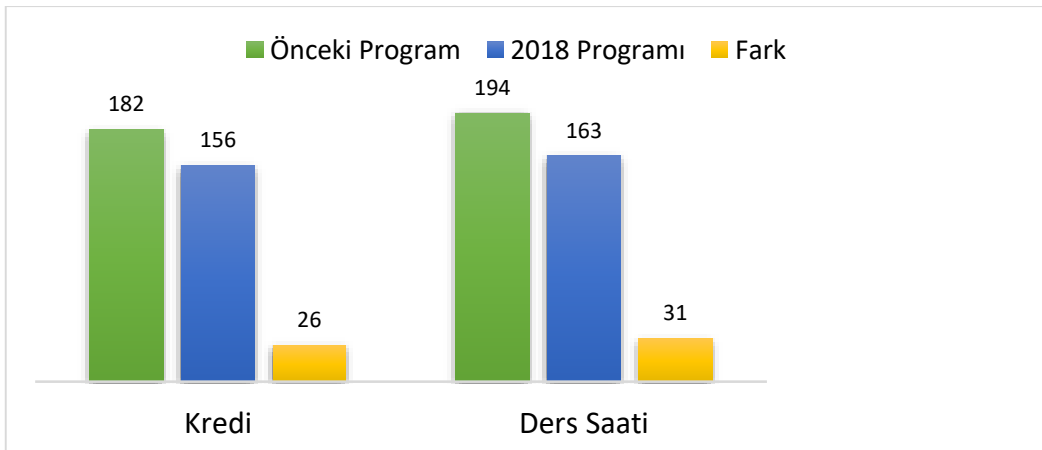
17. yüzyıl divan edebiyatı ve genel özellikleri ile 17. yüzyıl şairleri, eserleri ve bibliyografya bilgisi; şiir örnekleri ve metin tahlili.

Eski Türk Edebiyatı IV

18-19. yüzyıl divan edebiyatı ve genel özellikleri ile 18-19. yüzyıl şairleri, eserleri ve bibliyografya bilgisi; şiir örnekleri ve metin tahlili.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Lisans programlarının yenilenmesiyle ortaya çıkan başlıca sorun, öğretmenlik programlarının alan eğitimine yönelik YÖK'ün kısıtlayıcı yaklaşımıdır. Eğitim Fakülteleri'nde değişkenlik göstermekle birlikte, 2018 öncesi öğretim programlarının geneline bakıldığında, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitiminin, alan eğitimi ve öğretimine yönelik ders çeşitliliğinin ve kredi limitlerinin getirilen yeni programa göre daha çok ve çeşitli olduğu, 2018 öğretim programıyla birlikte meslek bilgisi dersleri ve genel kültür derslerinin alan eğitimine ayrılan çeşitliliği ve krediyi sınırlandırdığı görülmektedir. Önceki programın alan eğitimi ve öğretimi ile pedagojik derslerine karşılık 2018 öğretim programında derslerin %32'si Meslek Bilgisi, %17'si Genel Kültür ve %51'i Alan Eğitimi'nden oluşmaktadır. Türk Dili ve Edebiyatı Eğitiminde önce uygulanan öğretim programı ile 2018 öğretim programının kredi ve ders saatleri karşılaştırıldığında 2018 öncesinde 182 kredi ve 194 ders saati bir içeriğin bulunduğu, yenilenen programda ise 156 kredi ve 163 ders saatini kapsayan bir içeriğin olduğu görülmektedir.

Grafik 1. 2018 ve önceki programların kredi ve ders saati açısından mukayesesi

Buna göre yenilenen programda 26 kredi ve 31 ders saati eksiltme yapılmıştır. Bu durumun da alan eğitimi açısından ciddi sıkıntılar yaratacağı düşünülmektedir. 2018 öncesinde Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi öğretim programının tamamında yer alan Eski Türk Edebiyatı dersleri tabloda gösterilmiştir. Buna göre toplam 8 Eski Türk Edebiyatı dersinin olduğu ve tamamının zorunlu olduğu görülmektedir. Bu derslerin 8 yarıyılın tamamında verildiği ve 40 AKTS'lik, toplamda 24x15=360 ders saati yer tuttuğu görülmektedir.

Tablo 1. 2018 Öncesi eski Türk edebiyatı dersleri

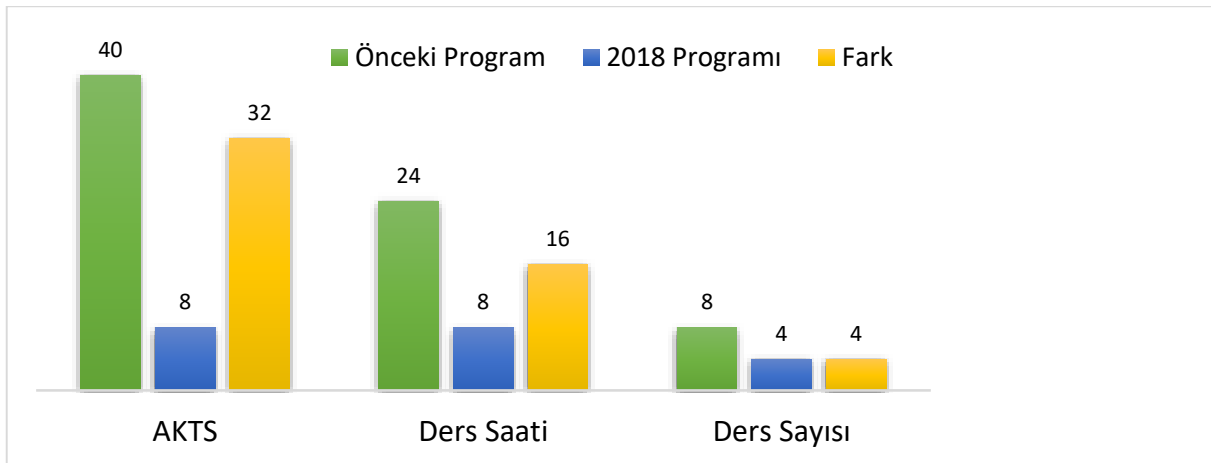
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	T	U	AKTS
TDE 1501	Eski Türk Edebiyatı I	Zorunlu	3	0	5
TDE 1502	Eski Türk Edebiyatı II	Zorunlu	3	0	5
TDE 2501	Eski Türk Edebiyatı III	Zorunlu	3	0	5
TDE 2502	Eski Türk Edebiyatı IV	Zorunlu	3	0	5
TDE 3501	Eski Türk Edebiyatı V	Zorunlu	3	0	5
TDE 3502	Eski Türk Edebiyatı VI	Zorunlu	3	0	5
TDE 4501	Eski Türk Edebiyatı VII	Zorunlu	3	0	5
TDE 4502	Eski Türk Edebiyatı VIII	Zorunlu	3	0	5
TOPLAM			24		40

Divan Edebiyatı gibi uzun yüzyıllar hüküm sürmüş bir edebi geleneğin, içeriğinin büyük kısmını oluşturduğu Eski Türk Edebiyatı derslerinin 8 yarıyılın tamamına yayılması öğretmen adaylarının bilgi ve beceri düzeylerinin gelişmesi adına hem alan bilgisi hem de alan öğretimi yeterliliklerini arttıran önemli bir faktördür.

Tablo 2. 2018 Eski Türk edebiyatı dersleri

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	T	U	K	AKTS
EDB 2009	Eski Türk Edebiyatı I	Zorunlu	2	0	2	2
EDB 2010	Eski Türk Edebiyatı II	Zorunlu	2	0	2	2
EDB 3007	Eski Türk Edebiyatı III	Zorunlu	2	0	2	2
EDB 3006	Eski Türk Edebiyatı IV	Zorunlu	2	0	2	2
TOPLAM			8	0	8	8

2018'de yenilenen Türk Dili ve Edebiyatı öğretim programının tamamında yer alan Eski Türk Edebiyatı dersleri tabloda gösterilmiştir. Buna göre Eski Türk Edebiyatı derslerinin sayısı yarıya düşürülmüş, ders saatleri %66 ve AKTS'leri %80 azaltılarak hem nitelik hem de nicelik açısından ciddi kısıtlamalara gidilmiştir. Bu kısıtlamanın doğal bir sonucu olarak ders içerik ve kazanımlarının da yoğunlaştırıldığı, sekiz yarıyıldan verilmesi gereken içeriğin gerçeklikten uzak biçimde dört yarıyıldan verilmesinin hedeflendiği görülmektedir. YÖK'ün öğretim programında yer alan Eski Türk Edebiyatı ders içerikleri incelendiğinde Eski Türk Edebiyatı I-II-III-IV ders içerik ve kazanımlarının tek yarıyıldan, Eski Türk Edebiyatı V-VI ders içerik ve kazanımlarının da 2. yarıyıldan öğretilmesi öngörülmüştür. Teorikte mümkün gibi görünen bu uygulamanın yapılan kısıtlamalar neticesinde pratikte mümkün olmadığı açıktır. Bu da öğretmen adaylarının alan bilgisi yeterliliklerini ciddi anlamda etkileyecektir.

Grafik 2. 2018 ve önceki programların kredi ve ders saati açısından mukayesesi

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının Eski Türk Edebiyatı dersi kazanımlarını elde edebilmeleri için Osmanlı Türkçesi, Edebiyat Bilgi ve Teorileri gibi derslerin kazanımlarını da başarılı biçimde elde etmiş olmaları gerekmektedir. Bu tip dersler Türk Edebiyatı için kapsayıcı nitelikte olup Yeni Türk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı, Türk Halk Edebiyatı gibi mihver derslerin de bir nevi ön şartı durumundadır. Arap harfli Osmanlı Türkçesi metinlerini okuyamayan, biçim-ölçü-söz sanatları bilgisi almayan, akımları bilmeyen bir öğrencinin Türk Edebiyatını tam anlamıyla özümsemesi ve ilgili derslerde başarılı olması beklenemez. Bu nedenle Eski

Türk Edebiyatını takviye eden Osmanlı Türkçesi, Edebiyat Bilgi ve Teorileri derslerinin durumuna da ayrıca değinmek gerekir. Tabloda 2018 öncesi öğretim programlarında yer alan Osmanlı Türkçesi ile Edebiyat Bilgi ve Teorileri dersleriyle ilgili ders saati ve AKTS bilgileri verilmiştir.

Tablo 3. 2018 öncesi Osmanlı Türkçesi ve edebiyat bilgi ve teorileri dersleri

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	T	U	AKTS
TDE 1505	Osmanlı Türkçesi I	Zorunlu	3	0	4
TDE 1506	Osmanlı Türkçesi II	Zorunlu	3	0	4
TDE 2519	Osmanlı Türkçesi III	Zorunlu	2	0	3
TDE 2502	Edebiyat Bilgi ve Teorileri I	Zorunlu	3	0	3
TDE 3501	Edebiyat Bilgi ve Teorileri II	Zorunlu	3	0	3
TOPLAM			14		17

Buna göre Osmanlı Türkçesi toplamda 11 AKTS ve $8 \times 15 = 120$ ders saati; Edebiyat Bilgi ve Teorileri ise toplamda 6 AKTS ve $6 \times 15 = 90$ ders saati bir yer tutmaktadır.

Tablo 4. 2018 Osmanlı Türkçesi ve edebiyat bilgi ve teorileri dersleri

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	T	U	AKTS
AE	Osmanlı Türkçesi I	Zorunlu	2	0	3
AE	Osmanlı Türkçesi II	Zorunlu	2	0	3
AE	Osmanlı Türkçesi III	Zorunlu	2	0	3
AE	Edebiyat Bilgi ve Teorileri I	Zorunlu	2	0	3
AE	Edebiyat Bilgi ve Teorileri II	Zorunlu	2	0	4
TOPLAM			10		16

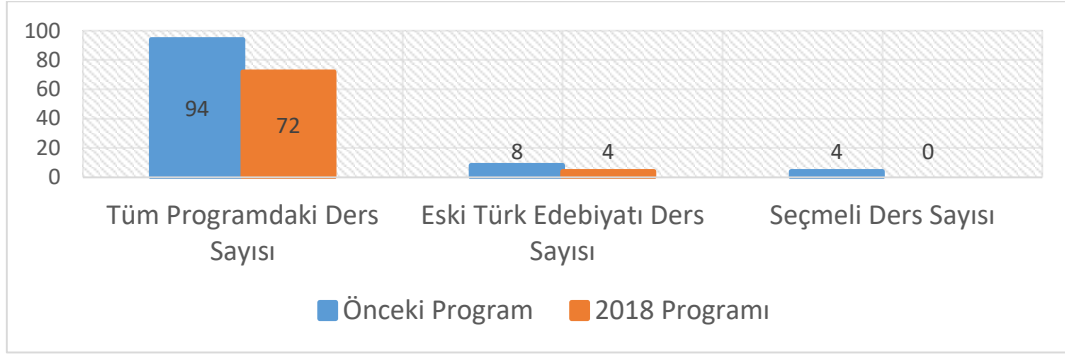
YÖK'ün yaptığı düzenleme sonrası AKTS yükü fazla değişmese de hem $-6 \times 15 = 90$ saat ile- Osmanlı Türkçesi, hem de $-4 \times 15 = 60$ saat ile- Edebiyat Bilgi ve Teorileri derslerinin ders saatlerinin kısıtlandığı görülmektedir. Bu durum AKTS ile dengelenmeye çalışılsa da, kısıtlanan ders saati yükünün yerine geçecek alternatifin ne olduğu YÖK tarafından belirtilmemiştir. Bu durumun ortaya çıkardığı belirsizlik ve ders saatlerinin kısıtlanması öğretmen adaylarının alan yeterliliklerinde geri döndürülemez sorunlara yol açacağı muhakkaktır.

Eski Türk Edebiyatı dersi yeterliliklerini etkileyen bir diğer unsur da doğrudan Eski Türk Edebiyatıyla alakalı zorunlu yahut seçmlik derslerdir. Öğrencinin inisiyatifine bırakılan bu derslerin programda varlığı hem alan yeterliği hem de kendini belli bir alana kanalize edip lisansüstü öğrenim düşünen öğretmen adayları için önem arz etmektedir. Tabloda Eğitim Fakültelerinde okutulan ve Eski Türk Edebiyatı dersi yeterliliklerini doğrudan etkileyen zorunlu ve seçmlik dersler yer almaktadır. Eski Türk Edebiyatı dersini metin şerhi, biyografi yazıcılığı, alan öğretimi, dönem zihniyeti gibi hususlarda takviye edecek derslerin nitelik ve nicelik açısından çeşitliliği dikkat çekmektedir.

Tablo 5. 2018 öncesi eğitim fakültelerinde okutulan eski Türk edebiyatı ile ilgili dersler

Kodu	Kurum	Niteliği	Adı	T	U	K
TDE 2515	DEU	Seçmeli	Türk Edebiyatında Biyografik Kaynaklar	2	0	2
TDE 3515	DEU	Seçmeli	Divan Edebiyatı Klasikleri: Nazım	2	0	2
TDE 3518	DEU	Seçmeli	Divan Edebiyatı Klasikleri: Nesir	2	0	2
TDE4518	DEU	Seçmeli	Klasik Türk Edebiyatında Tasavvufi Metinler	2	0	2
TDE515A	GU	Seçmeli	Eski Türk Edebiyatı İncelemeleri	2	0	2
TDE5105	BAU	Zorunlu	Metin Şerhi I	2	0	2
TDE5205	BAU	Zorunlu	Metin Şerhi II	2	0	2
TMB2101	BAU	Zorunlu	Eski Türk Edebiyatı Eğitimi	2	0	2
TDE4106	BAU	Zorunlu	Eski Türk Edebiyatında Nazım I	2	0	2
TDE4206	BAU	Zorunlu	Eski Türk Edebiyatında Nazım II	2	0	2

2018 sonrası öğretim programı incelendiğinde Eski Türk Edebiyatı dersi yeterliliğine doğrudan katkıda bulunan zorunlu yahut seçmlik hiçbir ders olmaması önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Hâlbuki gerek ders sayısı gerekse ders kredisi ciddi anlamda azaltılan Eski Türk Edebiyatı dersinin diğer zorunlu yahut seçmeli derslerle telafi edilmesi beklenirdi. Çünkü programın bu haliyle öğretmen adaylarının alan yeterliliklerini ciddi anlamda kısıtladığı açıkça görülmektedir.

Grafik 3. 2018 ve öncesi programların grafiksel olarak karşılaştırılması

Yeni ve eski programların grafiğinden de anlaşılacağı gibi Eski Türk Edebiyatı ve doğrudan Eski Türk Edebiyatıyla alakalı derslerin ağırlığı, kredi niteliği, çeşitliliği ciddi farklılıklar oluşturmaktadır. Eski Türk Edebiyatı derslerinin yeni programda nicel olarak eksiltilmesinin yanında nitel açıdan içerik mukayeseleri yapıldığında da alan yeterlilikleri bağlamında önceki programa göre oldukça zayıf kaldığı görülmektedir.

DEĞİŞEN ÖĞRETİM PROGRAMLARI KONUSUNDA ALANLA İLGİLİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMEN ADAYLARI NE DİYOR?

Çalışmamızın bu kısmında nicel veriler kullanılarak ilk bölümde ileri sürülen hususların desteklenmesi amaçlanmıştır. Bunun için bir çalışma grubu belirlenmiş ve bu çalışma grubuna farklı soru tiplerinden oluşan bir anket uygulanmıştır.

Elde edilen verilere göre, çalışma grubunun %44'ü mezun, %56'sı hâlen öğretimi devam eden öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırmamıza Artvin Çoruh Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Necmeddin Erbakan Üniversitesi başta olmak üzere 11 farklı üniversiteden katılım sağlanmış olup %79'u Eğitim Fakültesi, kalan %21'i ise formasyonunu tamamlamış öğretmen ve öğretmen adayı olan Fen Edebiyat Fakültesi mensuplarıdır. Eski Türk Edebiyatı dersinin yeterlilik ve sınırlılıklarının belirlenmesi ekseninde çalışma grubuna yöneltilen sorular ve verilen cevaplar şu şekildedir:

- Eski Türk Edebiyatı ilginizi çeker mi?

Çalışma grubunda yer alan adaylardan %76'sının Eski Türk Edebiyatına ilgi duyduğu tespit edilmiş; Eğitim Fakültesi ve Fen Edebiyat fakültesi mensubu katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmen adayının Eski Türk Edebiyatı dersi alması gerektiğini düşünüyor musunuz?

Çalışma grubunda yer alan adaylardan %99'u Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adayının Eski Türk Edebiyatı dersi alması gerektiğini düşünmektedir. Bu da bize Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adayının yetiştirilmesinde Eski Türk Edebiyatı dersinin önemini ve mihver derslerden biri olduğunu ortaya koymaktadır.

- Mezun olduğunuzda öğrencilerinize Eski Türk Edebiyatı öğretebileceğinizi düşünüyor musunuz?

Çalışma grubunda yer alan adaylardan %78'i mezun olduklarında Eski Türk Edebiyatını öğrencilerine öğretebileceğini düşünürken %22'si öğretebileceğini düşünmemektedir. Bu soruya yanıt veren Eğitim Fakültesi mensubu 1. sınıf öğrencilerin %50'si hayır cevabı vererek Eski Türk Edebiyatını öğrencilerine öğretebileceğini düşünmediğini belirtmiştir. Yine benzer şekilde hayır cevabı verenlerin %37'sini 1. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmamızda bu soruya hayır yanıtı verenlerin gerekçeleri sorulmamıştır. Ancak yapılan öğretim planı değişikliğinin öğrencilerde endişeye sebep olduğu ihtimal dâhilinde değerlendirilebilir.

- Eski Türk Edebiyatına ait eserleri (divanlar, mesneviler... vb.) okuyup anlayabiliyor musunuz?

Çalışma grubunda yer alan adaylardan %54'ü Eski Türk Edebiyatına ait divan, mesnevi gibi türleri okuyup anlayabildiğini ifade ederken hayır cevabı verenler %46'sını oluşturmaktadır. Bu durum bize katılımcıların neredeyse yarısının divan, mesnevi gibi Divan Edebiyatına ait temel eserleri anlamakta sıkıntı yaşadığını göstermektedir. Soruyu cevaplayan 1. sınıf öğrencilerinin %88'inin cevabı hayır olmuştur. Diğer sınıf seviyelerinde verilen cevaplar irdelendiğinde evet cevabı verenler ile hayır diyenler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Yeni öğretim planına mensup 1. sınıf öğrencilerin dışındaki katılımcılara bakıldığında Eğitim Fakültesi mensubu öğrencilerde %44, Fen Edebiyat Fakültesi mensubu öğrencilerde %61 oranında hayır cevabının verildiği görülmektedir. Dolayısıyla okuduğunu anlayamama sadece Eğitim ya da Fen Edebiyat fakültesine özgü bir durum değildir. Eski öğretim planlarının uygulandığı sistemde bile okuduğunu anlama konusunda sıkıntı yaşıyorsa, YÖK'ün son güncellemesiyle kredi ve ders saati neredeyse yarı yarıya azaltılmış öğretim planında öğrencilerin metni okuma, anlama, mezun olduklarında öğrencilerine yetkin biçimde öğretmesi nasıl sağlanacaktır?

- Eski Türk Edebiyatı dersinde aşağıdaki yüzyıllardan hangisi sizi daha çok zorladı/zorlayacak?

Tablo 6. Çalışma grubunun en çok zorlandığı yüzyıl aralıkları

Yüzyıl Aralığı	Frekans	Yüzde
8-13. yüzyıllar	62	23%
14-16. yüzyıllar	66	24%
17-18. yüzyıllar	131	49%
19. yüzyıl sonrası	13	4%
Toplam	272	

Yukarıdaki tablo ekseninde çalışma grubumuz incelendiğinde, katılımcıların yarısı 17-18. yüzyılların kendisini en çok zorladığını yahut zorlayacağını düşündüğünü ortaya koymaktadır. Dolayısıyla YÖK'ün ilgili yüzyıllar için üniversitelerin daha önceki öğretim programlarına paralel olarak birer yarıyıl ayırmış olması isabetli görülmektedir. Ancak 2018 öncesinde 6 ile 8 yarıyıl arasında ve 3'er kredi olarak verilen ilgili dersin hem yarıyıl hem de kredi olarak azaltılması, çalışma grubunun kalan yarısını oluşturan ve 8 ile 16. yüzyıllar arasında en çok zorlandığını belirten öğrenciler açısından olumlu bir gelişme değildir. Yukarıda da ifade edildiği gibi daha önce dört yarıyıl işlenen içeriğin tek bir yarıyıla indirgenerek sıkıştırılmasının öğrencilerin alan bilgisi ve eğitiminde ciddi sorunlar yaşamasına yol açması muhtemeldir.

- Eski Türk Edebiyatı dersinin haftalık ders saatlerini yeterli buluyor musunuz?

Eski Türk Edebiyatı derslerinin Eğitim Fakültelerindeki haftalık ders saatlerine bakıldığında 270-360 toplam ders saatinin YÖK'ün yeni düzenlemesiyle 120 saate düşürüldüğü görülmektedir. Aşağıda yer alan tablo yapılan değişikliği özetlemektedir:

Tablo 7. Eski Türk edebiyatı ders saati değişiklikleri

	Haftalık Ders Saati	Yarıyıl	Toplam Ders Saati
2018 Öncesi Öğretim Planları	3	6-8	270-360
2018 Sonrası Öğretim Planı	2	4	120
Değişiklik	- %33	- %33, - %50	- %56, -%66

Bu husus doğrultusunda çalışma grubumuzda yer alan katılımcılara Eski Türk Edebiyatı dersinin haftalık ders saatlerini yeterli bulup bulmadıkları sorulmuştur. Cevapları şöyledir:

Tablo 8. Katılımcılara göre eski Türk edebiyatı haftalık ders saati yeterliliği

Cevap	Frekans	Yüzde	Fakülte	2018 Öncesi				2018 Sonrası	
				Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
EVET	166		Fen Edebiyat Fakültesi	78					
				47%					
			Eğitim Fakültesi	88	61%	6	7%	82	93%
				53%					
HAYIR	106		Fen Edebiyat Fakültesi	8					
				8%					
			Eğitim Fakültesi	88	39%	34	40%	54	60%
				83%					

Tablo incelendiğinde katılımcıların %61'i Eski Türk Edebiyatı derslerinin haftalık ders saatlerini yeterli bulurken %39'u hayır cevabı vererek yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Ancak asıl ilgi çeken husus hayır cevabı verenlerin %83'ünün Eğitim Fakültesine mensup olmasıdır. Bunların içinde de %40'lık bir kesim, YÖK'ün yeni öğretim planının uygulandığı 1. sınıf öğrencileridir. Geriye kalan % 60'lık kesim ise 2018 öncesi öğretim planına tabi okuyan yahut mezun kesimdir. Yani eski öğretim planına göre eğitim almış yahut alan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin %60'ı hali hazırda ders saatlerini yeterli bulmazken YÖK'ün yaptığı düzenlemenin yeni sorunlara yol açması ihtimal dâhilindedir.

- Eski Türk Edebiyatı dersine haftada kaç saat hazırlanıyorsunuz?

Tablo 9. Katılımcıların haftalık derse hazırlık saatleri

Hazırlık Saati	Frekans	Yüzde
1 saatten az	76	34%
1-3 saat	117	53%
3 saatten fazla	31	13%

- Sınava kaç saat çalışıyorsunuz?

Tablo 10. Katılımcıların sınava hazırlık saatleri

	Frekans	Yüzde
2 saatten az	22	10%
2-4 saat	66	30%
5-8 saat	66	30%
Daha fazla	68	31%

Bu iki sorunun birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu soruyu sormaktaki amacımız Eski Türk Edebiyatı dersine hazırlık ve sınava çalışma yönünden öğretmen adaylarına ne kadar iş yükü getirdiğini anlamaktır. Sonuçlar incelendiğinde Eski Türk Edebiyatı dersinin öğrenciye ciddi bir iş yükü oluşturduğu, dolayısıyla YÖK tarafından belirlenen ders saati, kredi ve AKTS'lerin gerçekleri yansıtmadığı görülmektedir.

- Eski Türk Edebiyatı dersi öğretim elemanlarının ders dışında sizinle yeterince ilgilenemediklerini düşünüyor musunuz?

Eğitim fakültelerinde bulunan öğretim üyesi sayısının diğer fakültelerdeki öğretim üyesi sayısından az olması ve öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının eğitim fakültelerinde diğer fakültelere oranla daha çok olması temel sorunlardan biridir. Geçmişten beri süregelen bu probleme henüz çözüm getirilememişken, yeniden yapılandırmanın öngördüğü uygulama ağırlıklı öğretmen yetiştirme sürecinin gereği gibi işletilemeyecek olmasının temel nedeni öğretim üyesi kadrosunun nicel olarak yetersizliği olacaktır. Nitekim çalışma grubumuzdaki katılımcıların %52'si Eski Türk Edebiyatı dersi öğretim elemanlarının kendileriyle yeteri kadar ilgilenemediğini ifade etmiştir. Öğretim üyelerinin sayısının az, ders yüklerinin ise çok fazla olmasından dolayı gerek ders gerekse ders dışında öğrencilerle yeterince ilgilenememekte, ders dışı akademik çalışmalarına yeterince zaman ayıramamaktadır.

- Eski Türk Edebiyatı dersiyle ilgili sizi en çok zorlayan/zorlayacak olan durum nedir?

Tablo 11: Katılımcıların eski Türk edebiyatı dersinde en çok zorlandıkları hususlar

	Frekans	Yüzde
Ağır dil	104	40%
Vezin ve Sanatlar	36	15%
Osmanlı Türkçesi	48	18%
Metin Tahlili	38	15%
Ders Kapsamının Genişliği	10	4%
Öğretim Elemanının Tutumu	14	5%
Dersin Öğretimi	10	4%

Çalışma grubumuzdaki öğrencilere Eski Türk Edebiyatı dersiyle ilgili kendilerini en çok zorlayan yahut zorlayacak olan hususun ne olduğu açık uçlu olarak sorulmuş, verilen cevaplara göre temalar belirlenmiş ve tabloda ayrıntılı biçimde gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların %40'lık bir kesimi, Eski Türk Edebiyatı edebi eserlerinin ağır ve anlaşılması zor bir dile sahip olmasını, vezin ve edebi sanatlarda zorlanan %18, Osmanlı Türkçesiyle Arap harfleriyle yazılmış metinleri okumakta zorlananlar %24, Metin tahlili yapmakta zorlananlar da %19'luk bir kesimi oluşturmaktadır. Bunun dışında dersin çok kapsamlı olması, dersin öğretim elemanının tutumu, ders saatlerinin yetersiz olması gibi hususları bildirmişlerdir. Eski Türk Edebiyatı, Osmanlı Türkçesinden okuma, tarih, biyografi, metin şerhi, belagat, edebi sanatlar, biçim ölçü, kafiye gibi pek çok unsurun bir arada olduğu bir derstir. Dersin amacının tam olarak yerine getirilebilmesi ve anlaşılabilmesi için öğrencilerin de pek çok bilgi ve beceriyi harmanlamaları gerekmektedir. Kapsamının geniş, ancak haftalık ders saatlerinin sınırlı olmasından dolayı Eski Türk Edebiyatı dersinin Osmanlı Türkçesi, Edebiyat Bilgi ve Kuramları, Metin şerhi gibi derslerle takviye edilmesi oldukça önemlidir. 2018 öncesi Eğitim Fakültelerinin öğretim planları incelendiğinde bu dersin takviyesi niteliğinde olan zorunlu yahut seçmeli pek çok ders olduğu görülmektedir. Bunların içinde fakültelerde büyük oranda ortak olan Osmanlı Türkçesi ve Edebiyat Bilgi ve Teorileri dersleri dikkat çekmektedir. 2018 sonrası öğretim planı incelendiğinde ise bu iki dersin de hem ders saati hem de yarıyıl olarak azaltıldığı görülmektedir.

Tablo 12. 2018 Sonrası edebiyat bilgi ve teorileri ve Osmanlı Türkçesi ders saati değişiklikleri

Ders Adı		Haftalık Ders Saati	Toplam Ders Saati
Edebiyat Bilgi ve Teorileri	2018 Öncesi Öğretim Planları	6	90
	2018 Sonrası Öğretim Planı	4	60
	Değişiklik		-%34
Osmanlı Türkçesi	2018 Öncesi Öğretim Planları	12	180
	2018 Sonrası Öğretim Planı	6	90
	Değişiklik		-%50

Tablo incelendiğinde Edebiyat Bilgi ve Teorileri dersinin %34 azaltıldığı, Osmanlı Türkçesi derslerinin ise yarı yarıya azaltıldığı görülmektedir. Mevcut durumda öğrencilerin en az 4'te 1'inin Osmanlı Türkçesiyle yazılmış metinleri okumak ve anlamakta

zorlandığı; en az 5'te 1'inin de biçim-ölçü-söz sanatlarında zorlandığı ortada iken var olan ders saatlerinin de azaltılması çözüm değil, aksine yeni sorunların muhtemel sebebi olabilecektir.

Yine buna paralel biçimde, çalışma grubu içinde Eski Türk Edebiyatı dersinden en az bir dönem başarısız olan katılımcılardan başarısız olma sebeplerini belirtmeleri istenmiştir. Çoktan seçmeli ve birden fazla seçeneğin işaretlenebildiği bu soruya verilen yanıtların dağılımı da aşağıdaki gibidir:

Tablo 13. Katılımcıların eski Türk edebiyatı dersinde başarısız olma sebepleri

	Frekans	Yüzde
Osmanlı Türkçesiyle yazılmış metinleri okumakta zorlanıyorum	96	45%
Osmanlı Türkçesiyle yazılmış metinleri anlamakta zorlanıyorum	112	52%
Dersin referans kaynaklarını anlamakta zorlanıyorum	40	19%
Dersin referans kaynaklarına ulaşamıyorum	30	14%
Haftalık ders saatini yetersiz buluyorum	44	21%
Dersin öğretim elemanı ile ilgili sıkıntılarım var	52	24%

Görüldüğü gibi öğrencilerin en çok zorlandıkları hususlar ile ders tekrarına kalanların başarısızlık sebepleri birbiriyle paraleldir ve neredeyse yarısının Osmanlı Türkçesiyle okuma ve anlamada sorun yaşadığı görülmektedir. Bunların dışında haftalık ders saatlerinin yetersizliği, dersin öğretim elemanının tutumuyla alakalı durumlar da başarısızlık sebepleri arasında gösterilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu değerlendirmeler ışığında 2018 yılında yenilenen Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi lisans programında Eski Türk Edebiyatı derslerinin muhteva, çeşitlilik, kredi ve ders saati açılarından üzerinde durulması ve yeniden değerlendirilmesi gereken yönler bulunmaktadır. Bu maksatla program üzerinde yapılacak olası düzenlemelerde, program öğrencilerinin daha nitelikli ve donanımlı yetişmesi amacıyla sonuç ve öneriler aşağıda sunulmuştur:

- YÖK, öğretmenlik programlarını ulusal ve uluslararası standartları yakalamak, öğretmen adaylarının en çok istihdam edildiği Milli Eğitim Bakanlığı'nın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla revize ettiğini belirtmektedir. Eğitim ve öğretimde standartların olması ve bu standartların yakalanması önemlidir. Eğer standartları yakalamak amaçlanmış ise niçin yalnızca Eğitim Fakülteleri için ortak bir öğretim programı belirlenmiştir? Yahu ilerleyen süreçlerde diğer fakültelerin öğretim programları için de bir çalışma yapılacak mıdır?
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmen istihdamına bakıldığında Fen Edebiyat Fakültesi mezunu ve pedagojik formasyon olarak öğretmenlik yapmaya hak kazanmış öğretmen adaylarının sayısının da azımsanmayacak boyutlarda olduğu bilinen bir gerçektir. O halde niçin ilgili fakülteler için de ortak bir öğretim programı belirlenmemiştir?
- Nitelikli öğretmen, hem meslek bilgisi hem genel kültür hem de alan yeterliliklerini en iyi düzeyde kazanmış öğretmendir. YÖK tarafından belirlenen öğretim programında bu üç açıdan da yeterli olan öğretmen adaylarının yetiştirilmesi önemlidir. Ancak yapılan değişiklikler bu ihtiyacı ne kadar karşılayacaktır? Çünkü görülmektedir ki yeni öğretim planı meslek bilgisi ve genel kültür açısından doyurucu olsa da alan yeterliliğiyle ilgili ciddi problemlere sahiptir. Bu nedenle öğretmen adaylarında alan yeterliliğinin sağlanması için alan derslerinin nitelik ve niceliğinin artırılması hem zorunluluk hem de bir ihtiyaç olarak görülmelidir.
- Eski Türk Edebiyatı dersi özelinde bakıldığı zaman ders saati, ders sayısı ve kredilerinde ciddi kısıtlamalara gidildiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının Eski Türk Edebiyatı alan yeterliliklerinin sağlanması için bu derslerin nitelik ve niceliğinin artırılması gerekmektedir.
- Eski Türk Edebiyatı derslerini takviye edici dersler olan Osmanlı Türkçesi ve Edebiyat Bilgi ve Teorileri derslerinin de nitelik ve niceliğinin artırılması gerekmektedir.
- YÖK'ün yeni öğretim planında olan alan seçimli derslerin de çeşitlendirilerek Eski Türk Edebiyatına ilgi duyan veya bu alanda lisansüstü öğrenim yapmak isteyen öğretmen adaylarının ihtiyaçlarını karşılayacak düzeye getirilmesi gerekmektedir.
- Üniversitelerdeki eğitim öğretim faaliyetleri işlenen derslerle sınırlı değildir. Öğrencilere rehberlik etme, bir sonraki eğitim basamağı için yol gösterme, ilgi ve yeteneklerini keşfederek bunları geliştirmelerini sağlama gibi misyonlara da sahiptir. Üniversitelerin temel unsurlarından olan öğretim üyeleri, bu yönleriyle öğretmenlere de benzemektedir. Bu sebeple öğretmen adaylarının akademik anlamda öğretim üyeleriyle geçirdiği zaman kıymetlidir. Çalışmamız sonucunda görülmektedir ki öğrenciler, akademik olarak öğretim elemanlarıyla ders dışında yeteri kadar görüşmemektedir. Eğitim Fakültelerindeki kadro sıkıntıları nedeniyle öğretim elemanları zamanlarının ve enerjilerinin çoğunu derse girmeye kanalize etmek zorunda kalmaktadır. Bunun sonucunda hem öğrencilerine yetememekte hem de bilimsel çalışmalarına yeterince zaman ayıramamaktadır. Bu nedenle yalnızca Eski Türk Edebiyatı özelinde değil, her alanda eğitim fakültelerinin kadro problemleri çözülerek nitelikli eğitim verilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı öğretim planı, http://debis.deu.edu.tr/ders-katalog/2017-2018/tr/bolum_1108_tr.html, Erişim tarihi: 02.03.2019
- Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı öğretim planı, <http://gef.gazi.edu.tr/posts/view/title/gazi-egitim-fakultesi-bilgi-paketi-104697?siteUri=gef>, Erişim tarihi: 02.03.2019
- Balıkesir Üniversitesi Necati Bey Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı öğretim planı, https://obs.balikesir.edu.tr/oibs/bologna/dersler_ext.aspx?lang=tr&infopage=1&curProgID=14534, Erişim tarihi: 02.03.2019
- Yüksek Öğretim Kurulu (2018), Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Lisans Programı, https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Turk_Dili_ve_Edebiyatı_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf, Erişim Tarihi: 02.03.2019

EK: Çalışmamızda Kullanılan Anket

Sevgili Öğretmen Adayları,

Aşağıda yer alan anket, "Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği 2018 Yeni Lisans Programında Eski Türk Edebiyatı Derslerinin Yeterliliği ve Sınırlılıkları" konulu çalışma kapsamında Üniversitelerin Eğitim Fakültelerinde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği programına kayıtlı öğrencilerin Eski Türk Edebiyatı (Klasik Türk Edebiyatı, Divan Edebiyatı) dersinde yaşamış olduğu/yaşayacağını tahmin ettiği zorlukları belirlemeye yöneliktir.

Araştırmamıza yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

Esra BEYHAN
Dr. İlyas YAZAR

Yaş :.....

Cinsiyet :.....

Sınıf

- 1
- 2
- 3
- 4
- Beklemeli

Üniversite:.....

Hangi tür liseden mezun oldunuz?

- Öğretmen Lisesi
- Sosyal Bilimler Lisesi
- Anadolu Lisesi
- Meslek Lisesi
- Diğer (lütfen belirtiniz)

1. Eski Türk Edebiyatı denilince aklınıza ilk ne geliyor?

.....
.....

2. Eski Türk Edebiyatı ilginizi çeker mi?

- Evet
- Hayır

3. Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeninin Eski Türk Edebiyatını öğrenmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır

4. Mezun olduğunuzda öğrencilerinize Eski Türk Edebiyatı öğretebileceğinizi düşünüyor musunuz?

- Evet
- Hayır

5. Eski Türk Edebiyatı eserlerini okuyup anlayabiliyor musunuz?

- Evet
- Hayır

6. Eski Türk Edebiyatı dersiyle ilgili sizi en çok zorlayan/zorlayacak olan nedir?

.....

7. Aşağıda verilen aralıklardan hangisi sizi daha çok zorladı/zorlayacak?

- 8-13. yüzyıllar
- 14-15. yüzyıllar
- 16-18. yüzyıllar
- 18. yüzyıl sonrası

8. Eski Türk Edebiyatı dersinin haftalık ders saatlerini yeterli buluyor musunuz?

- Evet
- Hayır

9. Daha önce Eski Türk Edebiyatı dersi aldınız mı? (Cevabınız hayır ise anketin kalan kısmını doldurmanıza gerek yoktur.)

- Evet
- Hayır

10. Kaç dönem Eski Türk Edebiyatı dersi aldınız?

.....

11. Eski Türk Edebiyatı dersine haftada kaç saat hazırlanılıyorsunuz?
 1 saatten az
 1-2 saat
 2-3 saat
 3 saatten fazla
12. Eski Türk Edebiyatı sınavlarına kaç saat çalışılıyorsunuz?
 2 saatten az
 2-5 saat
 5-7 saat
 7-10 saat
 10 saatten fazla
13. Eski Türk Edebiyatı dersi öğretim elemanlarının size yeterince vakit ayırabildiklerini düşünüyor musunuz?
 Evet Hayır
14. Herhangi bir Eski Türk Edebiyatı dersinde başarısız olup ders tekrarına kaldınız mı? (cevabınız hayır ise anketin kalan kısmını doldurmanıza gerek yoktur.)
 Evet Hayır
15. Eski Türk Edebiyatı dersinde niçin başarısız olduğunuzu düşünüyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)
 Osmanlı Türkçesiyle yazılmış metinleri okumakta zorlanıyorum.
 Metinleri anlamakta zorlanıyorum.
 Dersin referans kaynaklarını anlamakta zorlanıyorum.
 Dersin referans kaynaklarını yetersiz buluyorum.
 Haftalık ders saatini yetersiz buluyorum.
 Dersin öğretim elemanı ile ilgili sıkıntılarım var.
 Diğer (lütfen belirtiniz)
-

Anketimiz sona ermiştir.
Katkılarınız için teşekkür ederiz.